

Številka: 101-04-1/2020/6 EPA 1473–VIII
Ljubljana, 21. 12. 2020

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) oblikovala naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-E) – druga obravnava

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 51. seji 17. 12. 2020 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-E), ki ga je v obravnavo po rednem postopku Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim mag. Dejanom Židanom (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija predlog zakona **podpira**.

Komisija ugotavlja, da želi predlagatelj s predlaganimi spremembami in dopolnitvami Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) zagotoviti pošteno in pravično nagrado invalidom, ki so vključeni v sistem zaposlitvene rehabilitacije, z zakonsko določeno pravico do povračila stroškov za prehrano v času trajanja zaposlitvene rehabilitacije, v višini regresa za prehrano zaposlenih v javnem sektorju, ter z zagotovitvijo nagrade za delo v obliki denarnega prejema, sorazmernega s številom ur socialne aktivacije. Na takšen način bi bili do nagrade za delo upravičeni tudi tisti invalidi, ki na mesečni ravni ne zmorejo opraviti več kot 100 ur dela, tisti invalidi, ki lahko ali želijo delati več, pa bi bili prav tako ustrezno nagrajeni z višjimi denarnimi prejemki, skladnimi z njihovo stopnjo aktivacije. Navedeno bi po oceni predlagatelja invalide dodatno motiviralo za vključevanje v storitve zaposlitvene rehabilitacije in tudi njen uspešen zaključek. Hkrati bi se tako povečale njihove možnosti za zaposlitev ter zvišalo stopnjo njihove socialne in materialne varnosti.

Kot je dodatno opozoril predstavnik predlagatelja, je bilo septembra 2020 med nezaposlenimi 12.500 invalidov, od tega 10.000 dolgotrajno zaposlenih, za katere je sistem zaposlitvene rehabilitacije lahko izjemnega pomena. Glede na ugotovitve iz

prakse, da vsi invalidi v okviru zaposlitvene rehabilitacije iz različnih razlogov ne zmorejo opraviti 100 delovnih ur mesečno, da bi v skladu z obstoječim 17. členom zakona prejeli nagrado v višini 40 % minimalne plače (376,23 evrov), se predlaga uporaba podobnega načina nagrajevanja, kot velja v primeru socialne aktivacije, in sicer tako, da bi invalidi, ki nimajo drugih prejemkov in ki bodo opravili od 60 do 128 ur dela v okviru zaposlitvene rehabilitacije, prejeli mesečno nagrado v višini 506,75 evra mesečno (69 % minimalne neto plače mesečno), tisti, katerih obseg ur dela bo presegel 129 ur, pa maksimalno možno nagrado za opravljeno delo, to je 607,29 evra (83 % minimalne neto plače mesečno). Do denarnega prejema za čas zaposlitvene rehabilitacije bi bil po predlogu predlagatelja upravičen tudi invalid, ki prejema denarno nadomestilo ali denarno pomoč iz naslova pravic brezposelnih oseb ali denarno nadomestilo po predpisih iz naslova invalidskega zavarovanja, pri čemer vsota prejemkov iz vseh prej navedenih virov ne sme presegati višine odstotka minimalne neto plače, določene za posamezen obseg storitev zaposlitvene rehabilitacije iz predlaganega spremenjenega 17. člena ZZRZI.

Zaradi predvidenih finančnih posledic predloga zakona (okrog 5 milijonov evrov), ki niso bile vključene v proračun za leto 2021, naj bi se predložene zakonske določbe začele uporabljati s 1. 1. 2022, pri čemer pa bi bilo možno s predloženim in sprejetim amandmajem Vlade Republike Slovenije uveljavitev in uporabo zakona zagotoviti že s 1. 1. 2021. Posledično je predlagatelj pozval Vlado Republike Slovenije k takšni odločitvi v nadaljevanju zakonodajnega postopka.

Komisija je bila seznanjena s stališčem pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: ministrstvo), ki predlaganim spremembam in dopolnitvam ne nasprotuje in je komisiji poročalo, da je bil predlog zakona že predložen v mnenje ostalim ministrskim resorjem in koaliciji. Ministrstvo ob tem poudarja, da je sistem zaposlitvene rehabilitacije, skupaj z ostalimi ukrepi za aktivacijo invalidov, v zadnjih, več kot 15 letih, omogočil velikemu številu invalidov, da so se vključili v delovni proces, bodisi na odprtem trgu ali prek ostalih aktivnosti, prilagojenim njihovim zmožnostim in potrebam. Ministrstvo je ves čas spodbujalo zaposlitveno rehabilitacijo, v uveljavitve zakona pa se je število vključenih invalidov v različne aktivnosti, namenjene njihovi čimprejšnji aktivaciji, bistveno povečalo. Ministrstvo problematiko, ki se je dotika predlog zakona, prepoznava kot eno od pomanjkljivosti ZZRZI, zato podpira predložene rešitve.

Komisija je bila seznanjena, da je Svet za invalide Republike Slovenije (v nadaljevanju: Svet za invalide) predlog zakona obravnaval na seji 2. 12. 2020 in ga soglasno podprl. Svet za invalide ocenjuje, da ZZRZI celovito ureja problematiko usposabljanja in zaposlovanja invalidov, na kar nakazujejo tudi aktualni podatki Zavoda RS za zaposlovanje glede števila vključenih v različne možne načine aktivacije. Tako kvotni sistem zaposlovanja invalidov kot tudi ostale olajšave iz tega naslova so skupaj s storitvami zaposlitvene rehabilitacije namreč vplivale na to, da v letu 2020 ostaja stopnja zaposlovanja brezposelnih invalidov na ravni preteklih, kar je zelo pozitivno in gotovo tudi posledica dobrih rešitev, ki jih ponuja ZZRZI. Predlog zakona po ugotovitvi Sveta za invalide naslavlja odprto vprašanje, ki se je pojavilo že kmalu po uvedbi zakona in postaja iz leta v leto bolj pereče in aktualno, saj se delež delovnih invalidov, ki se vključujejo v zaposlitveno rehabilitacijo, skozi leta viša. V Svetu za invalide, ki ga sestavljajo predstavniki invalidov oz. invalidskih organizacij, stroke in države, so bili ob obravnavi predloga zakona popolnoma soglasni in

ugotovili, da predlog zakona ob minimalnih korekcijah in uskladitvah s sistemom socialnega varstva predstavlja pomemben korak v pravo smer.

Komisija je bila seznanjena tudi s podporo, ki jo predlogu zakona izreka Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), ki izraža željo, da se zakon čim prej sprejme in uveljavi. NSIOS namreč že dlje časa opozarja na nesprejemljivo nizke prejemke invalidov v primeru njihove aktivacije na trgu dela, zato se zavzema za vse rešitve, ki bi invalidom omogočile ne samo preživetje, ampak tudi dostojnejše življenje.

Komisija ugotavlja, da Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: Združenje) predložene rešitve prepoznava kot tiste, k sprejemu katerih je tudi samo v preteklih letih pogosto pozivalo. Združenje kot pomembno spremembo prepoznava predvsem četrto alinejo prvega odstavka predlaganega spremenjenega 17. člena ZZRZI, na podlagi katere bi bilo omogočeno, da tudi tisti uporabniki sistema zaposlitvene rehabilitacije, ki opravijo manj kot 100 ur mesečno, za opravljeno delo prejmejo primerno nagrado. Združenje predloge rešitev ocenjuje kot ustrezne in skladne z obrazložitvijo razlogov za njihovo predložitev, dodatno pa izpostavlja, da predlogi niso v nasprotju z zahtevo po izenačevanju možnosti in nediskriminaciji uporabnikov v procesu zaposlitvene rehabilitacije in s tega vidika niso sporni.

Komisija predlagane zakonske rešitve podpira, saj meni, da je nujno, da se invalidom na različne možne načine zagotovi dostojne prejemke (bodisi v okviru zaposlitvene rehabilitacije, bodisi v okviru sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in s slednjim povezanih dodatkov), saj spadajo med najbolj ranljive družbene skupine, ki se jih pogosto vede ali nevede postavlja na rob družbe, namesto da bi se jim omogočilo, da se ob prilagojenih pogojih za delo aktivno vključujejo v družbo in se s tem počutijo enakovredni ostalim državljanom ter pomemben sestavni del družbe.

Komisija ocenjuje, da zaposlitvena rehabilitacija, če je učinkovita in hitro dostopna, lahko v bistveni meri pripomore k temu, da se invalid, ki je za določeno obdobje (po poškodbi ali iz drugih razlogov) iztrgan iz normalnega življenja in delovnega procesa, lahko hitreje vrne v delovno okolje, kar lahko pomembno pripomore k njegovemu hitrejšemu okrevanju ter k občutku koristnosti.

Komisija z zadovoljstvom ugotavlja, da predlaganim rešitvam pristojno ministrstvo ne nasprotuje, in upa, da jim bodo podporo v nadaljevanju zakonodajnega procesa izrekle tudi vse poslanske skupine in Vlada RS, saj gre za problematiko, ki ne bi smela biti predmet političnih bojev, ampak predvsem skupnega interesa, da se področje zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja invalidov, v dobro uporabnikov navedenega sistema, primerno nadgradi.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Sekretarka komisije
mag. Nuša Zupanec, l. r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.

V vednost:

- mag. Dejan Židan, poslanec Državnega zbora, predstavnik predlagatelja
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji
- Svet za invalide Republike Slovenije
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
- Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije